

Súd: Mestský súd Bratislava IV
Spisová značka: B3-24Csp/48/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1319205389
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladislav Birás, PhD.
ECLI: ECLI:SK:MSBA4:2024:1319205389.9

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mestský súd Bratislava IV sudcom JUDr. Vladislavom Birásom, PhD., v spore žalobkyne: Intrum Slovakia s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mýtna 48, IČO: 35 831 154, zastúpenej JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom v Bratislave, Mýtna 48, proti žalovanej: B. P., narodená 3. decembra XXXX, trvalým pobytom v F., B. XXXX/X, zastúpenej RIEDL advokátska kancelária s. r. o., so sídlom v Prešove, Slovenská 46, IČO: 54 359 490, o zaplatenie 405,94 eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a.

Žalovaná má proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Právna predchodkyňa žalobkyne Všeobecná úverová banka, a.s.; skrátený názov: VÚB, a.s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155 (a následne žalobkyňa po pripustení zmeny subjektov na strane žalobcu uznesením z 28. apríla 2020 č. k. 24Csp/48/2019-94) sa žalobou podanou Okresnému súdu Bratislava III 1. októbra 2019 (ktorého nástupníckym súdom je od 1. júna 2024 Mestský súd Bratislava IV) domáhala, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť jej sumu 405,94 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 405,94 eur od 4. marca 2017 do zaplatenia z titulu nevrátených finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzavretej 26. februára 2016 medzi právnou predchodkyňou žalobkyne Consumer Finance Holding, a.s., so sídlom v Kežmarku, Hlavné námestie 12, IČO: 35 923 130, a žalovanou.

2.1. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe navrhla žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietnuť, pretože (i) dohodnutý úrok vo výške 25 % ročne trojnásobne prevyšuje priemerné úrokové sadzby spotrebiteľských úverov so splatnosťou do piatich rokov, ktorá k februáru 2016 pri nových obchodoch bola vo výške 9,91 % ročne,

(ii) istina úveru je pre úžeru poskytnutá bez právneho dôvodu, čo znamená, že veriteľ mal možnosť odo dňa nasledujúceho po poskytnutí úveru uplatniť si nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom subjektívna premlčacia lehota tohto jeho nároku uplynula 27. februára 2018, a preto je premlčaná,

(iii) predmetnú spotrebiteľskú zmluvu nepodpísala žalovaná, pretože ona sa podpisuje inak.
2.2. Žalovaná v odvolaní zo 16. júna 2022 dodala, že žalobkyňa v konaní riadne nepreukázala, či si jej právna predchodkyňa splnila svoju povinnosť skúmať bonitu spotrebiteľa (t. j. schopnosť žalovanej splácať poskytnutý spotrebiteľský úver), a preto nebola oprávnená vyhlásiť úver za predčasne splatný a následne svoju ešte nesplatnú pohľadávku postúpiť na tretí subjekt (žalobkyňu).

3.1. Okresný súd Bratislava III ako súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudkom z 21. februára 2022 č. k. 24Csp/48/2019-131 (i) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 321,88 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 321,88 eur od 4. marca 2017 do zaplatenia v lehote do troch dní od

právoplatnosti tohto rozsudku, (ii) žalobu vo zvyšku zamietol a (iii) žalobkyni priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 58,58 %.

3.2. Tento rozsudok nadobudol v zamietajúcom výroku právoplatnosť 17. júna 2022 a vykonateľnosť 21. júna 2022.

4. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací na odvolanie žalovanej uznesením z 22. mája 2023 sp. zn. 7CoCsp/38/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku a v závislom výroku o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

4.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „súd prvej inštancie nepostupoval správne“, keď opomenul „preskúmať existenciu porušenia povinnosti dodávateľa skúmať úverovú bonitu spotrebiteľa (posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver) z úradnej povinnosti (ex offa), ako vyplýva z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 5. marca 2020, sp. zn. C-679/18,“ a „teda vec v uvedenom rozsahu nesprávne právne posúdil.“ Ďalej uviedol, že „záver súdu o tom, či žalobca postupoval v súlade s § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, má dopad na posúdenie toho, či žalobca v konaní je aktívne vecne legitimovaným subjektom vo vzťahu k uplatnenému nároku. (...) Bez vyriešenia otázky vecnej legitímácie strán sporu nemôže súd vo veci rozhodnúť, pretože skúmanie vecnej legitímácie strany sporu je procesnou povinnosťou každého vo veci konajúceho súdu, (...) túto súd skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. (...) Aktívnu [vecnú] legitímáciu [žalobkyne] v prejednávanej veci je potrebné posúdiť s ohľadom na skutočnosť, či došlo k platnému postúpeniu pohľadávky z VÚB, a.s., na žalobcu k 20. marcu 2020, a v prvom rade to, či došlo platne k zosplatneniu úveru dňa 26. februára 2017 a následne k splneniu ďalších predpokladov pre platné postúpenie pohľadávky vzhľadom na to, že predmetom postúpenia bola banková pohľadávka.“ V nadväznosti na svoju argumentáciu odvolací súd upozornil na „sankciu podľa ust. § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch pre porušenie ust. § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, ktorou je nemožnosť veriteľa vyžadovať od dlžníka (žalovanej) ako spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. (...) Prihliadnuc na uvedené bolo potrebné posúdiť (ne)platnosť okamžitej splatnosti z 26. februára 2017 (v nadväznosti na prípadný rozpor s ust. § 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch), a ak by nemohol byť úver zosplatnený, banka by tak žalobcovi zmluvou o postúpení pohľadávok postúpila pohľadávku bez toho, aby úver nadobudol mimoriadnu splatnosť, respektíve aby zmluvný vzťah zanikol inak (výpoveďou respektíve dostúpením).“ Ak „ku dňu postúpenia pohľadávky 20. marca 2020 nebol splatným celý úver, banka by nebola oprávnená postúpiť celú svoju pohľadávku z úveru vrátane úrokov z neho v celosti inému subjektu“.

5. Predmetom konania po zrušení v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie v časti napadnutej odvolaním žalovanej a vrátení mu veci na ďalšie konanie zostal už len nárok na zaplatenie nesplatenej istiny 321,88 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 321,88 eur od 4. marca 2017 do zaplatenia, pretože žaloba bola vo zvyšku právoplatne zamietnutá pre zistenú bezúročnosť poskytnutého spotrebiteľského úveru, keďže súd prvej inštancie vyhodnotil, že dohoda zmluvných strán o úrokoch je pre ich neprímeranú výšku odporujúcu dobrým mravom podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatná.

6. Súd prvej inštancie vo veci v intenciách rozhodnutia odvolacieho súdu vykonal dokazovanie oboznámením sa so všetkými listinnými dôkazmi predloženými sporovými stranami na podopretie svojich skutkových tvrdení, a to zmluvou o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX z 26. februára 2016 a jej prílohami; výzvou na úhradu omeškaných splátok z 29. decembra 2016 s doručenkou; oznámením o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru z 26. februára 2017; prehľadom splátok a úhrad; notárskou zápisnicou z 11. decembra 2017 sp. zn. N 3283/2017, NZ 54215/2017, NCRIs 55029/2017; rámcovou zmluvou o postúpení pohľadávok z 30. novembra 2017; žiadosťou o postúpenie a prevod pohľadávky proti žalovanej z 20. marca 2020; oznámením o postúpení pohľadávok z 26. marca 2020 s poštovým podacím hárkom, ako aj ostatným obsahom spisu.

7. Na základe vykonaných dôkazov súd prvej inštancie zistil tento skutkový stav:

7.1. Právna predchodkyňa žalobkyne Consumer Finance Holding, a.s., (ktorej právny nástupca je od 1. januára 2018 VÚB, a.s.) ako veriteľ a žalovaná ako dlžník 26. februára 2016 uzavreli zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý spotrebiteľský úver vo výške 400 eur pri ročnej úrokovej sadzbe 25 % a RPMN 24,96 %, ktorý sa zaviazala splatiť v pravidelných 60 mesačných splátkach po 11,16 eur splatných vždy k 20. dňu mesiaca, a to až do

celkovej sumy pôžičky 669,60 eur, pričom termín prvej splátky bol stanovený na 20. marca 2016 a termín konečnej splatnosti úveru bol určený na 20. februára 2021. V čl. VIII bod 10.2 tejto zmluvy bolo dohodnuté, že veriteľ má právo na vyhlásenie okamžitej splatnosti pôžičky, ak je dlžník v omeškaní s riadnym zaplatením splátky dlhšie ako tri mesiace, a to za podmienok ustanovených v § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka.

7.2. Z predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere ďalej vyplýva, že žalovaná je rozvedená, býva u rodičov resp. u detí, nemá žiadnu vyživovaciu povinnosť a je zamestnaná od augusta 1982 u Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia, a.s., na dobú neurčitú, kde dosahuje čistý mesačný príjem 676 eur, z ktorého uhradza „mesačné finančné náklady (napr. splátky úverov, hypoték, lízingov) 393 eur“ a „iné mesačné výdavky (napr. SIPO, náklady na bývanie, telefón) 25 eur“. Z porovnania príjmov a výdavkov žalovanej, ktoré pri uzavretí zmluvného vzťahu sama uviedla a svojim podpisom deklarovala ich správnosť, vyplýva, že jej príjmy prevyšujú výdavky o 258 eur [t. j. 676 eur - (393 eur + 25 eur)].

7.3. Žalovaná svoju povinnosť platiť jednotlivé mesačné splátky úveru spočiatku plnila riadne a včas, avšak následne ju porušila a od mesiaca október 2016 už žiadnu ďalšiu splátku neuhradila. Celkovo žalovaná zaplatila veriteľovi sedem splátok po 11,16 eur, t. j. spolu 78,12 eur. Posledná úhrada zo strany žalovanej bola vykonaná 6. októbra 2016 a bola započítaná na splátku za mesiac september 2016.

7.4. Veriteľ listom z 29. decembra 2016 vyzval žalovanú na úhradu nedoplatku na splátke za október 2016, a to v dodatočnej lehote do 5. februára 2017, inak bude žiadať o zaplatenie celého úveru naraz. Zásilka s touto výzvou bola žalovanej riadne doručená 12. januára 2017. Keďže žalovaná na uvedenú výzvu platbou nereagovala, veriteľ 19. februára 2017 využil právo vyhlásiť okamžitú splatnosť úveru, čo žalovanej oznámil listom z 26. februára 2017 a vyzval ju na úhradu celého dlhu.

7.5. Z predloženého prehľadu splátok a úhrad vyplýva, že výška dlhu sa skladá zo súčtu výšky predpísaných splátok do zosplatnenia úveru 122,76 eur (t. j. splátok od februára 2016 do januára 2017, čo predstavuje spolu 11 splátok po 11,16 eur) a sumy po jeho zosplatnení 361,30 eur, ktorý je 484,06 eur (t. j. 122,76 eur + 361,30 eur), od ktorého je potrebné odčítať sumu zaplatených úhrad 78,12 eur. Zostatok poskytnutého úveru vrátane úrokov teda predstavuje sumu 405,94 eur (t. j. 484,06 eur - 78,12 eur), ktorú žalovaná doposiaľ nezaplatila.

7.6. Na základe rámcovej zmluvy o postúpení pohľadávok z 30. novembra 2017 VÚB, a.s. (ako univerzálny právny nástupca veriteľa Consumer Finance Holding, a.s., od 1. januára 2018), previedla k 20. marcu 2020 predmetnú pohľadávku na žalobkyňu ako postupníka. VÚB, a.s. oznámila žalovanej postúpenie pohľadávky listom z 26. marca 2020.

8.1. Podľa § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

8.2. Podľa § 504 Obchodného zákonníka dlžník je povinný vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky v dojednanej lehote, inak do jedného mesiaca odo dňa, keď ho o ich vrátenie veriteľ požiadal.

8.3. Podľa § 503 ods. 1 prvej vety a ods. 2 Obchodného zákonníka záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Ak sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach, sú v deň splatnosti každej splátky splatné aj úroky z tejto splátky.

8.4. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

8.5. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

8.6. Podľa § 1 ods. 2 prvej vety zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere z 26. februára 2016 (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“) spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi.

8.7. Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru.

8.8. Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver; tým nie je dotknuté právo veriteľa využívať informácie o spotrebiteľovi z príslušnej databázy za podmienok ustanovených osobitným zákonom.

8.9. Podľa § 7 ods. 15 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z. (dnes § 7 ods. 16 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z.) veriteľ je povinný postupovať pri poskytovaní spotrebiteľského úveru na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere obozretne a ponúkať a poskytovať spotrebiteľské úvery s odbornou starostlivosťou; vynaloženie odbornej starostlivosti je veriteľ povinný hodnoverne preukázať.

8.10. Podľa § 7 ods. 16 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z. (dnes § 7 ods. 17 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z.) vynaložením odbornej starostlivosti sa rozumie najmä to, že veriteľ posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi; ak je veriteľom veriteľ podľa § 20 ods. 1 písm. a/, banka, zahraničná banka a pobočka zahraničnej banky, posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver najmä s ohľadom na údaje získané z jedného alebo viacerých registrov, do ktorých poskytujú údaje veriteľa, ktorých počet sa rovná aspoň dvojtretinovej väčšine veriteľov, ktorými sú veriteľa podľa § 20 ods. 1 písm. a/, ktorí sú zverejnení v zozname veriteľov podľa § 8a, banky, zahraničné banky a pobočky zahraničných bánk, v čase posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

8.11. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver.

8.12. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. práva vyplývajúce zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere neprechádzajú a veriteľ ich nemôže previesť na tretiu osobu; to neplatí, ak prechádza alebo sa postupuje pohľadávka so všetkými právami s ňou spojenými a (a) ide o prechod alebo postúpenie z veriteľa oprávneného poskytovať spotrebiteľský úver podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu na veriteľa podľa § 20 ods. 1 písm. a/, banku, zahraničnú banku alebo pobočku zahraničnej banky, a (b) prechádza alebo postupuje sa pohľadávka po konečnom termíne splatnosti spotrebiteľského úveru alebo pohľadávka, ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru.

8.13. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

9. Z obsahu spisového materiálu a vykonaných dôkazov je zrejmé, že Consumer Finance Holding, a.s., ako pôvodný veriteľ a žalovaná v hmotnoprávnom postavení dlžníka uzavreli 26. februára 2016 zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol žalovanej na jej bankový účet poskytnutý spotrebiteľský úver vo výške 400 eur, ktorý sa zaviazala splatiť v pravidelných mesačných splátkach vo výške 11,16 eur po dobu piatich rokov.

10. Právo Európskej únie na jednej strane síce ukladá vnútroštátnym súdom povinnosť ex offo preskúmať porušenie povinnosti veriteľa pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa (t. j. schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver), pretože veriteľ je zodpovedný za individuálnu kontrolu úverovej bonity spotrebiteľa, s ktorým vstupuje do zmluvného vzťahu, a cieľom tejto povinnosti je zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru (porov. rozsudok Súdného dvora Európskej únie z 5. marca 2020 vo veci C-679/18), avšak na druhej strane rovnako akcentuje na nachádzanie vhodnej rovnováhy medzi cieľom ochrany spotrebiteľa a potrebou vyhnúť sa tomu, aby sa od veriteľa vyžadoval nereálny postup dokazovania.

10.1. Z čl. 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica 2008/48“) vyplýva, že veriteľ je pred uzavretím zmluvy o úvere povinný posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa na základe dostatočných informácií získaných, ak je to vhodné, od spotrebiteľa a v prípade potreby na základe nahliadnutia do príslušnej databázy.

10.2. Smernica 2008/48 neuvádza vyčerpávajúci zoznam informácií, pomocou ktorých musí veriteľ ohodnotiť úverovú bonitu spotrebiteľa, a ani nespresňuje, či musia byť tieto informácie skontrolované a akým spôsobom. Naopak, znenie čl. 8 ods. 1 smernice 2008/48 priznáva veriteľovi mieru voľnej úvahy pri určení, či informácie, ktoré má k dispozícii, sú dostatočné na potvrdenie úverovej bonity spotrebiteľa a či ju musí overiť aj inými prostriedkami. Z toho vyplýva, že veriteľ musí v každom prípade

a vzhľadom na osobitné skutočnosti prípadu posúdiť, či sú uvedené informácie primerané a dostatočné na ohodnotenie úverovej bonity spotrebiteľa. V tejto súvislosti sa môže dostatočný charakter uvedených informácií líšiť vzhľadom na okolnosti uzatvorenia zmluvy o úvere, osobnú situáciu spotrebiteľa a výšku úveru. Smernica 2008/48 neukladá veriteľovi povinnosť systematicky overovať pravosť informácií poskytnutých spotrebiteľom na základe nahliadnutia do príslušnej databázy. Vzhľadom na okolnosti každého prípadu sa veriteľ môže buď uspokojiť s informáciami, ktoré mu boli predložené spotrebiteľom, alebo sa rozhodnúť, že považuje za nevyhnutné tieto informácie potvrdiť. Sumarizujúc uvedené, čl. 8 ods. 1 smernice 2008/48 „nebráni, aby bolo ohodnotenie úverovej bonity spotrebiteľa uskutočnené len na základe ním predložených informácií za predpokladu, že sú tieto informácie dostatočné a že k obvyčajným vyhláseniam spotrebiteľa sú pripojené dôkazy,“ a ani „neukladá veriteľovi povinnosť systematicky overovať pravosť informácií poskytnutých spotrebiteľom“ (porov. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 18. decembra 2014 vo veci C-449/13).

10.3. Rozsah posúdenia úverovej bonity spotrebiteľa veriteľom sa teda líši v závislosti od právnych a reálnych okolností každého konkrétneho prípadu a spravuje sa zásadou primeranosti zisťovania informácií o spotrebiteľovi vo vzťahu (predovšetkým) k výške anuitných (pravidelných) splátok poskytnutého spotrebiteľského úveru. Prehnané nároky na zisťovanie informácií o spotrebiteľovi vo vzťahu k výške anuitnej splátky poskytnutého spotrebiteľského úveru môžu viesť k pro-spotrebiteľským excesom a negatívne sa dotýkajú samej podstaty a primeranosti práva pri ochrane majetkových práv veriteľov.

11. Aktívnu vecnou legitimitáciu sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitimitácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (k tomu porov. napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 205/2009) súd vecnú legitimitáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitimitácii nevysloví, neznamena, že sa ňou v konaní nezaoberal. Tým, že prvostupňový súd rozhodol v prospech žalobcu, ktorému právo na náhradu škody priznal, implicitne rozhodol aj o tom, že žalobca je aktívne vecne legitimitovaný na podanie predmetnej žaloby voči žalovanému, u ktorého súd dospel k záveru, že je pasívne vecne legitimitovaný.

12. Odvolací súd vo svojom kasačnom (zrušujúcom) rozhodnutí vytkol súdu prvej inštancie, že neskúmal aktívnu vecnú legitimitáciu žalobkyne v spore, a preto je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné.

12.1. Súd prvej inštancie sa však vo svojom v poradí prvom rozsudku v rozhodovanom spore aktívnu vecnou legitimitáciu žalobkyne výslovne zaoberal (porov. bod 10 v kontexte s bodom 7 odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Bratislava III z 21. februára 2022 č. k. 24Csp/48/2019-131). Dospel pritom k záveru, že aktívna vecná legitimitácia žalobkyne v spore je daná a explicitne ju odôvodnil v nadväznosti na splnenie podmienok pre vyhlásenie spotrebiteľského úveru za predčasne splatný v zmysle § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ako aj z hľadiska zachovania postupu pri postúpení práv vyplývajúcich zo spotrebiteľskej zmluvy na tretiu osobu v zmysle § 17 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., ktoré považoval v danom prípade za preukázané.

12.2. Súd prvej inštancie so zreteľom na zistené skutkové okolnosti z vykonaného dokazovania a vo vzťahu k stranami uvádzanej právnej argumentácii nepovažoval za nevyhnutné v odôvodnení svojho v poradí prvého rozsudku do podrobností rozoberať, či si veriteľ splnil svoju povinnosť pred uzavretím predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať tento úver, pri ktorej v zmysle § 7 ods. 1 in fine zákona č. 129/2010 Z. z. „berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru“, pretože mal za to (čo implicitne vyplýva z odôvodnenia jeho rozsudku), že táto povinnosť bola zo strany veriteľa splnená postačujúcim spôsobom k výške poskytnutého spotrebiteľského úveru a k dobe jeho splácania. Skutočnosť, že veriteľ sa zaoberal úverovou bonitou žalovanej, celkom zrejme vyplýva už zo samotnej zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru (t. j. listinného dôkazu, ktorý bol v konaní pred súdom prvej inštancie riadne vykonaný), v ktorej samotná žalovaná uviedla informácie o svojich príjmoch a výdavkoch vrátane úverového zaťaženia, o zamestnaní, o spôsobe bývania, o rodinných pomeroch či vyživovacích povinnostiach (porov. § 7 ods. 20 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2017) a deklarovala ich pravdivosť. Z vykonaného dokazovania teda nebolo na prvý pohľad evidentné, že by veriteľ celkom opomenul splniť si túto svoju povinnosť. Navyše, splnenie tejto povinnosti veriteľom ani nebolo zo strany žalovanej

(zastúpenej kvalifikovaným právnym zástupcom) pred súdom prvej inštancie vôbec namietané, a preto súd prvej inštancie túto skutočnosť nepovažoval medzi stranami za spornú a v zmysle § 186 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) z nej pri meritórnom rozhodovaní vychádzal.

12.3. Napriek uvedenému súd prvej inštancie v tejto súvislosti aspoň niektoré relevantné skutkové okolnosti pre uskutočnenie záveru o splnení tejto povinnosti veriteľom uviedol pri zosumarizovaní zisteného skutkového stavu, a to že žalovanej bol poskytnutý spotrebiteľský úver vo výške 400 eur na dobu splácania piatich rokov, teda že sa zaviazala splatiť tento úver v pravidelných 60 mesačných splátkach vo výške 11,16 eur (porov. 5.1. odôvodnenia v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie). Už z tohto je prima facie evidentné, že išlo o spotrebiteľský úver na dolnej hranici zákonnej definície toho, čo sa považuje za spotrebiteľský úver (porov. § 1 ods. 3 písm. f/ a contrario zákona č. 129/2010 Z. z., podľa ktorého spotrebiteľským úverom je úver, ktorého výška sa pohybuje v hraniciach od 100 eur do 75 000 eur), a že išlo o dlhodobý úver s veľmi nízkou sumou mesačnej splátky, „kedy už na prvý pohľad možno zjavne predpokladať schopnosť jej splácania, a to aj za existencie iných záväzkov primeranej výšky, pokiaľ nevystanú nejaké závažné okolnosti resp. prekážky,“ ktoré ale v rozhodovanom spore tvrdené zo strany žalovanej vôbec neboli a ani nevyšli počas konania najavo (k tomu porov. napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8CoCsp/27/2022, ktorý citovaný právny názor vyslovil k spotrebiteľskému úveru poskytnutému vo výške 1 000 eur s dobou splácania štyroch rokov s výškou mesačnej splátky 33,37 eur). Rozumný predpoklad schopnosti žalovanej splácať mesačné splátky vo výške 11,16 eur vyplynul tiež z toho, že samotná žalovaná spočiatku tieto mesačné splátky riadne a včas plnila, ako aj z komparácie výšky poskytnutého úveru a jeho anuitnej splátky s niektorými všeobecne známymi skutočnosťami, z ktorých je očividné, že výška spotrebiteľského úveru poskytnutého žalovanej je nižšia než ustanovená výška minimálnej mesačnej mzdy na rok 2016 (minimálny mesačný zárobok zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky) v sume 405 eur a že výška mesačnej splátky tohto úveru je takmer trojnásobne nižšia než stanovená výška minimálneho výživného ku dňu uzavretia predmetnej zmluvy v sume 27,13 eur, o ktorej sa predpokladá, že ju každá osoba v produktívnom veku má resp. je schopná ju dosiahnuť, a to či už vlastnou zárobkovou činnosťou alebo prostredníctvom dávok sociálneho zabezpečenia.

12.4. Na základe uvedeného súd vychádzal z toho, že veľmi nízka výška anuitnej (pravidelnej mesačnej) splátky zakladá len malý resp. minimálny rozsah vyžadovaného skúmania bonity spotrebiteľa veriteľom, ktorý v rozhodovanom spore bol podľa názoru súdu prvej inštancie splnený už samotným uvedením sociálnych, pracovných, zárobkových a výdavkových pomerov žalovanou v zmluve o spotrebiteľskom úvere, na základe porovnania ktorých veriteľ zistil aktuálnu finančnú situáciu spotrebiteľa, a možno ho vo vzťahu k výške splátky 11,16 eur považovať za dostatočný a primeraný.

13. Napriek uvedeným skutkovým okolnostiam však odvolací súd v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie v rozhodovanom spore zrušil z dôvodu, že súd prvej inštancie sa nezaoberal existenciou aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne v rozhodovanom spore, ktorej danosť bola odvolacím súdom spochybnená v dôsledku absencie explicitného odôvodnenia skutkovej okolnosti, či bola zo strany veriteľa splnená povinnosť pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere skúmať s odbornou starostlivosťou schopnosť žalovanej splácať spotrebiteľský úver vo výške 400 eur v 60 mesačných splátkach po 11,16 eur, hoci splnenie ktorej nebolo v konaní pred súdom prvej inštancie sporné (porov. § 151 ods. 1 CSP), relevantná pochybnosť o splnení tejto povinnosti v postačujúcom rozsahu k zistenej veľmi nízkej výške anuitnej splátky nevyšla v konaní pred súdom prvej inštancie najavo a prvýkrát bolo toto skutkové tvrdenie zo strany žalovanej ako prostriedok jej procesnej obrany namietané až ako novota v odvolacom konaní, hoci nešlo ani o jeden z prípadov vymenovaných v § 366 CSP.

14. Z odôvodnenia kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd v rámci opravného prieskumu nevyhodnocoval odvoláciu námietku žalovanej o absencii skúmania jej úverovej bonity veriteľom v širšom kontexte ďalších zistených skutočností vyplynuvších z vykonaného dokazovania podľa § 7 ods. 1 a 20 zákona č. 129/2010 Z. z. [a to doby, na ktorú bol žalovanej poskytnutý spotrebiteľský úver, výšky poskytnutého spotrebiteľského úveru a výšky anuitnej splátky tohto úveru (ktoré boli v odôvodnení v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie uvedené), či výšky čistého mesačného príjmu žalovanej a výšky jej mesačných nákladov na zabezpečenie svojich základných životných potrieb spotrebiteľa, plnenie vyživovacích povinností a ďalších peňažných záväzkov, ktoré sú zreteľne uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere (riadne vykonanej ako listinný dôkaz v konaní pred súdom prvej inštancie) a ktoré neboli medzi stranami sporné], ale iba rýdzo formálne, že či je alebo nie je o splnení tejto povinnosti veriteľa v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie napadnutého odvolaním akákoľvek zmienka.

15. So zreteľom na tento technokratický prístup odvolacieho súdu pri posudzovaní splnenia povinnosti veriteľa skúmať úverovú bonitu spotrebiteľa pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere s odbornou starostlivosťou, pre ktorý zrušil v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie v rozhodovanom spore, súd prvej inštancie súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu sa odklonil od svojho prvotného implicitného vyhodnotenia tejto skutkovej otázky týkajúcej sa splnenia uvedenej povinnosti veriteľom, o čom nemal vážne pochybnosti (keď mal z predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere preukázané, že veriteľ získal od žalovanej dostatočné informácie o jej sociálnych pomeroch a aktuálnej finančnej situácii a tieto získané informácie sa javia ako dostatočné pre potvrdenie úverovej bonity žalovanej a primerané vo vzťahu k veľmi nízkej výške spotrebiteľského úveru 400 eur, jeho anuitnej splátky 11,16 eur a dobe splácania v trvaní piatich rokov, pre ktoré možno už na prvý pohľad zjavne a rozumne predpokladať schopnosť jej splácania, pričom počas konania nevystali žiadne závažné okolnosti resp. prekážky, ktoré by žalovanej bez zavinenia bránili v riadnom a včasnom splácaní), ale takisto zaujal technokratický prístup a svoj prieskum obmedzil len na formálny aspekt, či veriteľ skúmal úverovú bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou a či vynaloženie odbornej starostlivosti dôkazmi náležite preukázal, keďže práve jeho v tomto smere zaťažovalo dôkazné bremeno.

16. Súd prvej inštancie vykonaním listinného dôkazu - predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere z 26. februára 2016 a jej príloh zistil, že veriteľ Consumer Finance Holding, a.s., mal pre overenie úverovej bonity žalovanej k dispozícii len informácie od žalovanej, a to o jej sociálnych pomeroch a finančnej situácii (porov. čl. I a čl. II predmetnej zmluvy). K potvrdeniu úverovej bonity žalovanej dospel len na základe porovnania žalovanou deklarovaných príjmov a výdavkov.

16.1. Veriteľ si síce vyžiadal od žalovanej súhlas s použitím jej osobných údajov na preverenie úverovej bonity využitím informácií z Nebankového registra klientskych informácií, ako aj na účel preverenia existencie jej pracovného pomeru v Sociálnej poisťovni (t. j. či je zamestnaná, u akého zamestnávateľa, na základe akého pracovnoprávného vzťahu, dobu trvania zamestnania a poistenia, výšku vymeriavacieho základu u všetkých alebo jednotlivých zamestnávateľov, priemernú výšku vymeriavacieho základu a či je poberateľkou invalidného dôchodku), avšak už ale žiadnym dôkazom nepreukázal, že tieto preverenia aj skutočne vykonal.

16.2. Aj keby sa v danom prípade nepovažovalo za potrebné pre vynaloženie odbornej starostlivosti na posúdenie úverovej bonity spotrebiteľa veriteľom využiť informácie o žalovanej z príslušných registrov a databáz (čo rozhodovacia prax Súdneho dvora Európskej únie ani doslovné znenie § 7 ods. 1, 2 a 16 zákona č. 129/2010 Z. z. nevyhnutne nevyžaduje) a so zreteľom na individuálne okolnosti tohto konkrétneho prípadu (t. j. nízka výška poskytnutého spotrebiteľského úveru 400 eur a jeho anuitnej splátky 11,16 eur a skutočnosť, že ide o dlhodobý úver na dobu piatich rokov) by sa za postačujúce považovali len informácie predložené samotným spotrebiteľom - žalovanou, aj tak sa vyžaduje, aby tieto informácie boli aspoň nejakým vierohodným dôkazom preukázané (napr. ako sa v čl. III predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere uvádza výpisom z účtu, potvrdením o príjme a pod.), čo sa žalobkyni taktiež nepodarilo, keďže žiadne doklady o tom v konaní nepredložila a v predmetnej zmluve nie je zaškrtnuté, že by pri poskytovaní predmetného spotrebiteľského úveru tieto dokumenty boli pôvodnému veriteľovi poskytnuté.

17.1. Konkludujúc uvedené, žalobkyňa teda náležite a hodnoverne nepreukázala - t. j. neuniesla v konaní dôkazné bremeno, že by pôvodný veriteľ Consumer Finance Holding, a.s., vynaložil odbornú starostlivosť na posúdenie úverovej bonity pri poskytovaní spotrebiteľského úveru žalovanej na základe predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere (porov. § 7 ods. 15 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z.).

17.2. Ak teda pôvodný veriteľ Consumer Finance Holding, a.s., nekonal s odbornou starostlivosťou, nebol potom v zmysle § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa (žalovanej) jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. Právny úkon vyhlásenia poskytnutého spotrebiteľského úveru za predčasne (okamžite) splatný podľa § 53 ods. 9 v spojení s § 565 Občianskeho zákonníka z 19. februára 2017 (a žalovanej oznámený listom z 26. februára 2017) preto treba považovať za absolútne neplatný pre jeho rozpor so zákonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka.

17.3. Pokiaľ nedošlo k platnému zosplateniu (t. j. vyhláseniu predčasnej splatnosti) celého spotrebiteľského úveru pre nesplnenie niektorej splátky, veriteľ VÚB, a.s. (ako univerzálny právny nástupca po Consumer Finance Holding, a.s., od 1. januára 2018), mohol svoju pohľadávku vyplývajúcu z predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere postúpiť len v prípade uplynutia konečného termínu splatnosti spotrebiteľského úveru, ktorý bol v danom prípade dohodnutý na 20. februára 2021. So zreteľom na to, že k postúpeniu žalobou uplatnenej pohľadávky na žalobkyňu došlo na základe rámcovej

zmluvy o postúpení pohľadávok z 30. novembra 2017 s účinnosťou k 20. marcu 2020, t. j. ešte pred konečným termínom splatnosti spotrebiteľského úveru, je rovnako potrebné vyhodnotiť tento právny úkon za absolútne neplatný pre rozpor so zákonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka v spojení s § 17 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z.

17.4. Z uvedeného následne vyplýva záver, že žalobkyňa sa platne nestala vlastníkom žalovanej pohľadávky z titulu jej postúpenia z 20. marca 2020, čo teda znamená, že jej nesvedčí hmotnoprávne oprávnenie domáhať sa žalobou uplatneného práva, a preto súd jej žalobu pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie v spore zamietol.

18. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalujúceho subjektu v spore vždy vedie k procesnému následku v podobe zamietnutia žaloby, preto skúmanie a vyhodnocovanie ostatných skutočností a námietok už nebolo so zreteľom na zásadu hospodárnosti konania potrebné, pretože by neboli spôsobilé privodiť iné rozhodnutie v merite veci.

19. O trovách konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná mala v konaní plný procesný úspech, preto jej proti neúspešnej žalobkyni vznikol nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania žalovanej, ktorú jej bude žalobkyňa povinná zaplatiť, rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia na Mestskom súde Bratislava IV. Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t. j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.